

aandoening is, waarin hij derhalve overeenstemt met de andere onderzoekers. De bezwaren treden daarom eerst tusschen het 21ste en 30ste jaar op, omdat de verbeening eerst dan volledig is. De pijnen ontstaan, omdat de 5de lumbaalwortel tusschen den proc. transv. van den 5den lendewervel en het heiligbeen uittreedt.

Wat de therapie betreft, raadde ik een chirurgischen ingreep aan. De chirurg REMIJNSE echter raadde aan haar eerst eenigen tijd met diathermie te behandelen. Nadat deze behandeling eenigen tijd door mij toegepast is, moet ik vaststellen, dat subjectief de patiënte veel verbeterd, maar van genezing geen sprake is. Beweging veroorzaakt geen pijn meer, maar druk op de symphysis sacro-iliaca geeft nog steeds tot heftige pijnuitingen aanleiding. .

Een gisteren gemaakte foto (12 Mei) toont, dat alles gebleven is, zooals het in Februari was.

Reeds RICHARD was een voorstander van radiotherapie bij dit lijden en JAPIOT is er een geestdriftig voorstander van, evenals de andere Fransche schrijvers. TURINI wenscht eerst een poging met rust en conservatieve therapie en voert dit niet tot het doel, dan is volgens hem alleen een chirurgisch ingrijpen aangewezen.

Ik kan mij niet voorstellen, op welke wijze röntgentherapie hier kan helpen, maar op grond van de geestdrift der Franschen zal ik, vóórdat ik de patiënt naar een chirurg verwijs, eerst een reeks bestralingen geven. De Franschen geven weer geen foto's van de door hen met radiotherapie genezen gevallen.

Discussie:

HEILBRON wijst er op, dat aangeboren afwijkingen aan den 5den lendewervel buitengewoon veelvuldig voorkomen. Met name is dit het geval met dwarse uitsteeksels, die met het ileum verbonden zijn. Het is een zeer groote uitzondering, dat deze patiënten daarvan eenige last ondervinden. Aan de andere zijde komen ischias bezwaren zoo veelvuldig voor en wordt daarbij een sacralisatie van den 5den lendewervel bijna nooit gevonden. Hij gelooft dan ook, dat het onjuist is een oorzakelijk verband tusschen de anatomische variatie en de pijn te zoeken. Trouwens ook de behandeling met diathermie of röntgenstralen lijkt hem, indien er waarlijk een verband bestond, irrationneel.

VAN DER STEMPEL wijst er op, dat de pijn bij druk juist aanwezig was ter plaatse van de symphysis sacro-iliaca, waar het uitsteeksel zich bevond. De behandeling met diathermie is door hem eerst ingesteld op verzoek van den chirurg, die geen aanwijzing vond de heilkundige hulp, die spreker aangeraden had, te verleenen.

STENVERS acht bij deze afwijkingen geen aanwijzing voor chirurgisch ingrijpen aanwezig. Ook hij gelooft niet, dat hier een afzonderlijk ziektebeeld bestaat. Percentsgewijze komt de sacralisatie van den 5den lendewervel zeker evenveel voor bij menschen met als zonder ischias.

GAARENSTROOM acht hier eventueel wel aanwijzing voor chirurgisch ingrijpen aanwezig. Hij wijst op de halsribben, die tot plexus-neuritis aanleiding kunnen geven en waarbij de klachten na chirurgisch ingrijpen verdwijnen. Ook bij de halsribben hebben de patiënten jarenlang geen klachten, totdat opeens dikwijls eerst op lateren leeftijd de bezwaren beginnen.

X. J. B. POLAK. *Pleuritis mediastinalis.*

(Wordt in dit *Tijdschrift* uitvoerig gepubliceerd).

Discussie:

MARSMAN vraagt, hoe het komt, dat blijkens het radiogram de lucht beneden en het vocht boven zit.

POLAK antwoordt, dat de donkere schaduwen boven niet door vocht veroorzaakt worden, maar door een verdikking van de pleura mediastinalis; er werd dan ook op gewezen, dat bij de punctie slechts enkele cM³ vocht gevonden werden.

LDE, XI. F. G. DE WILDE, *Een geval van spontaan genezen longechinococcus.* (Met hino-een plaat).

15. Patiënt X, een krachtige man van 40 jaar, kwam op een polikliniek, met klachten over pijn in de rechter zijde, hoesten en koorts. Bij physisch onderzoek werd een lichte demping rechts achter onder gevonden. De diagnose werd gesteld op pleu-

.K,
itis
isti-
is.

ritis exsudativa. Een punctie gaf volkomen helder vocht, geheel vrij van cellen en zonder eiwitreactie. Een half uur na de punctie kreeg patiënt een urticaria. Het vermoeden op een echinococcus werd door röntgenonderzoek bevestigd. In de rechter borsthelft even boven het middenrif was een vuistgroote ronde schaduw, waarin een vloeistofspiegel (zie figuur 1 op de plaat) Bij de punctie was dus lucht in de echinococcusblaas binnengedrongen. De hierna gedane reactie van WEINBERG was sterk positief.

Na drie maanden werd patiënt weer gezien. Bij fysisch onderzoek waren toen niet de minste afwijkingen te vinden. Het röntgenonderzoek gaf evenwel hetzelfde beeld als de eerste maal. Dezelfde ronde schaduw, maar kleiner dan eerst, was nog in de rechter borsthelft aanwezig.

Vier maanden hierna komt patiënt terug met de mededeeling, dat hij een glas vol geel stinkend vocht met vellen had opgehoest. De echinococcus was dus in een bronchus doorgebroken. Op de nu gemaakte foto was onder de zichtbare grens tusschen boven- en middenkwab een lichte vlekkelijke schaduw zonder scherpe grenzen (zie figuur 2 op de plaat). Na de perforatie is een maand verlopen. Patiënt hoest in het geheel niet meer en voelt zich volkomen gezond. Of de genezing blijvende is, zal op den duur moeten blijken.

Discussie:

HERTZBERGER deelt mede, dat hij longechinococcus vrij dikwijls ziet en het hem getroffen heeft, dat een spontane genezing in een groot aantal der gevallen voorkomt.

KEIJSER deelt eveneens mede een geval van spontane genezing waargenomen te hebben.

XII. J. F. L. VAN BREEMEN, *De theorie der lichtbehandeling.*

v. BREI

Naar aanleiding van een literatuurstudie over lichtbehandeling van de laatste 10 jaren doet spreker eenige grepen. In de eerste plaats is het zeer verrassend om te zien, hoe het geneeskundig standpunt ten opzichte van den invloed van het licht zich heeft gewijzigd. Tevens blijkt, dat zeer vele waarnemingen in zeer korten tijd volkomen veranderd en tot vergelijking met andere ongeschikt zijn, omdat zij niet in fysische maten aangaven, met welke stralen gewerkt was. Met behulp van een stralen-schema, dat tot eind 1922 werd bijgehouden, wordt aangetoond, hoe de physici de verschillende vormen van stralende energie langzamerhand in hun golflengten hebben overbrugt (electromagnetische, warmte, licht, ultraviolet, röntgen, radioactieve straling) zoodat de artsen daarvan een dankbaar gebruik kunnen maken, ten einde meer te praeciseeren de energie, waarmee zij werken. Met enkele woorden spreekt hij over het belangrijk onderzoek van DORNO in Davos en NELL in Scheveningen, de onderzoekingen van WIDMER aan de zee-kust in Duitschland, waarbij de overeenkomst van het spectrum aan het strand en in het hooggebergte werd aangetoond, zoo uiterst belangrijk voor onze lichttherapie bij induratieve vormen van tuberculose. Verder wordt gewezen op den invloed, die de reacties van de eene soort stralende energie op die van de andere uitoefenen.

Licht
behand

De benamingen: chemische werking, warmtewerking, enz. oefenen een zeer verwarrenden invloed bij dieper inzicht, omdat zij niet te scheiden zijn bij de verschillende energievormen.

Na bespreking van eenige fysische wetten over kunstmatige lichtbronnen, wordt gewezen op het volkomen ontbreken van een goeden lichtmeter, terwijl van theoretisch standpunt uit beschouwd de kansen op het verkrijgen daarvan zeer gering zijn. Van groote beteekenis is bij biologisch en medisch onderzoek, dat men rekening houdt niet alleen met de stralen, die in het spectrum aanwezig zijn, maar ook met de hoeveelheid, die door de verschillende lichamen in zeer wisselende hoeveelheid worden geabsorbeerd, want ook de absorptiewetten van de physica gelden vrijwel in de biologie.

Verder geeft spreker eenige voorbeelden over de verschillende werking van de ultraviolette stralen van verschillende golflengten (van 400—200 μ).